

Тема 3. Учні як об'єкт і суб'єкт діяльності фахівця сфери фізичної культури і спорту

Мета вивчення теми: набути уявлення про «теорію поколінь», її сутність та актуальність; розглянути характерні риси сучасного покоління дітей, їх цінності та особливості світогляду.

План

1. Виникнення «теорії поколінь».
2. Характерні риси представників нового покоління.

Перелік ключових термінів і понять: *теорія поколінь, міленіали, зумери.*

Теоретичні відомості

1. Виникнення «теорії поколінь»

Американські вчені Вільям Штраус та Ніл Хау сформулювали власну теорію поколінь. Трактувати цю теорію можна так: кожне покоління, народжене в окремий період часу, має власні характерні риси. На формування особистості людей впливають різні чинники: економіка, політика, культура, технології, оточуюче середовище тощо.

Ось як розподілені покоління за американською теорією:

1963-1984 роки – покоління X. Люди покоління X багато працюють і поважають сімейні цінності. Мають бажання максимально забезпечити дітей матеріально: дати їм найкращу освіту, одяг, іграшки, квартиру тощо. Ікси не дуже довіряють державі та розраховують лише на власні сили.

1984-2000 роки – покоління Y, або міленіали. Цьому поколінню притаманні розпещеність і манія величчя. Представники цього покоління менш працьовиті, вони не квапляться зі створенням сім'ї та народженням дітей. Міленіали дуже цінують комфорт та уникають відповідальності.

2000-2010 роки – покоління Z, або зумери. Зети були виховані Іксами, проте їх не хвилюють матеріальні цінності. Зумери не квапляться з придбанням квартири, адже її можна просто орендувати, не хочуть купляти авто, коли можна користуватися таксі. Покоління Z більше цінують емоційний стан, аніж матеріальний. Тому основні складові життя – медитації, духовні практики, регулярні сеанси у психологів.

Характерні особливості дітей покоління Z: не порівнюють себе з іншими; легко відходять від справи, якщо їм некомфортно; талановиті, добре орієнтуються у світі; швидко аналізують великий обсяг інформації; креативні; можуть одночасно і якісно виконувати декілька завдань; народжуються фізіологічно незрілими, пасують перед проблемами, уяву та фантазію включають лише в зоні комфорту; важко запам'ятовують інформацію, але знають де шукати; у їхній картині світу немає ієрархії.

Нове покоління дітей, народжених після 2010 року, прийнято називати «Альфа». Альфа – перша буква грецького алфавіту. Тому можна припустити, що нове покоління має розпочати все з «чистого аркуша». Нове покоління дітей – яскраві, творчі, гармонійні особистості, які мають свободу вибору й думки, легко приймають рішення та швидко реалізують свої ідеї. Діти транслюють події життя в блогах, генеруючи контент свого покоління. Інтернет став продовженням їх існування. Представники нового покоління з легкістю спілкуються з людьми з інших країн, з дитинства відчувають відсутність кордонів – географічних, соціальних. Це робить їх мислення більш вільним, незалежним. Водночас поколінню Альфа непросто сконцентруватися на чомусь одному. Зважаючи на величезний потік інформації та можливості її поглинати безперервно, тривала концентрація буде під силу лише небагатьом.

Сильні сторони покоління Альфа: мобільність, швидкість сприйняття, багатофункціональність, життя в декількох вимірах, відкритість, толерантність, турбота про планету. У світі спостерігається тенденція, що з кожним новим поколінням поступово зникають формальності, умовність спілкування між дітьми та батьками.

Існує й дещо інша класифікація, згідно з якою виокремлюють сім поколінь: Переможці, або GI (1900-1923 рр.) – «революціонери»; Мовчазні (1923-1943 рр.) – діти війни – «ми вижили»; Бебі-Бумери (1943-1963 рр.) – нова свобода; X (1963-1984 рр.) – індивідуалізм, виживання; Міленіум, або Y (1984-2000 рр.) – особистісна свобода та автономія; Z (2000+) – ті, які насправді Digitally-born (цифрове покоління, покоління смартфонів); покоління Альфа (2015-2035 рр.).

Згідно з теорією поколінь кожне нове покоління має свої характерні особливості та відрізняються від попередніх.

Розуміння психології учнів, особливостей поколінь дозволяє правильно вибудовувати освітньо-виховний процес, аналізувати освітню ситуацію, причини неадекватної поведінки дітей, приймати обґрунтовані рішення й передбачати їхні соціальні наслідки.

2. Характерні риси представників нового покоління

Зміст традиційних методик навчання та виховання дітей треба змінювати з урахуванням індивідуальних особливостей сучасних дітей.

Діти покоління Альфа народилися в епоху домінування електронних технологій. Це діти, які не уявляють життя без гаджетів, бо ті поруч з ними з перших днів. На період дитинства цього покоління випала пандемія, і це призвело до того, що вони проводили обмаль час у дитячих колективах, що не дуже добре вплинуло на їхню соціалізацію. Попри ідею НУШ з розвитку soft skills, якраз соціально-комунікативні навички виявилися недостатньо розвинутими.

На сьогодні вчені хоч і невпевнено характеризують риси цього покоління, та все ж виокремлюють найбільш притаманні та яскраві:

- швидкість сприйняття. Діти-Альфа блискавично сканують текстовий і графічний контент, поглинають рекордно велику кількість даних за добу (порівняно з попередніми поколіннями людей);
- для них інтернет, інтернет-ресурси, інтернет-ком'юніті – це життя з перших днів. Щойно вони починають розмовляти, вони стають самостійними учасниками цього процесу спілкування;
- більшість із них ведуть сидячий спосіб життя, тому формування навички систематичних занять фізичною культурою має бути першочерговим завданням освіти;
- вони більш врівноважені, не агресивні, більш ерудовані, і тому не сприймають нав'язувань своїх правил, авторитарного підходу до спілкування з ними, вони потребують спілкування на рівних, поважають довіру до їх досвіду та вмілості;
- для них характерне кліпове мислення та кліпова пам'ять, з приводу чого концентрація уваги на чомусь від 5 до 1 секунди. Але вони добре виконують кілька завдань одночасно, якщо їм це цікаво й необхідно;
- вони живуть в декількох вимірах. Ці діти зітнуть межу між життям і віртуальним всесвітом остаточно. Нинішнє молоде покоління буде застосовувати технології скрізь – для навчання, подорожей, відпочинку, розваги. Віртуальна реальність стане повноцінним продовженням біологічного життя. Вираз «Припини сидіти в інтернеті» втратить сенс, адже неможливо відмовитися від частини своєї ідентичності;
- емоційна бідність. Скорочення реальних контактів із людьми робить набір почуттів мізерним: у дітей покоління Альфа обмежений спектр емоцій, вони не вміють їх висловлювати. Міміка, жести теж стають менш яскравими: цифрова реальність вчить спостерігати за чужими переживаннями, а не демонструвати власні;
- улюблений формат трансляції – картинка. Без тексту або з незначною кількістю тексту.

Діти покоління Альфа відкриті до всього нового. Вони легко навчаються і так само легко втрачають інтерес до навчання, змінюють власну думку, проте тверді в переконаннях. Діти не мають страху перед дорослими, вони довіряють їм і можуть вголос сказати те, що їх бентежить у поведінці чи висловлюваннях дорослого.

Учитель має чітко усвідомлювати, що діти сьогодні інші! І педагог має змінюватися сам, аби навчати їх так, як вимагає сучасний світ.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність теорії поколінь.
2. Які існують теорії поколінь?
3. Поясніть причини та передумови появи дітей нового покоління.
4. Окресліть загальні риси сучасного покоління дітей.
5. Назвіть найбільш яскраві якості дітей нового покоління.
6. Які завдання та виклики постають перед учителями при організації навчання дітей нового покоління?